

Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica

Tentamen

Bouwstenen van de chemie

(5112BOCH6Y)

BSc Scheikunde

Schriftelijk Tentamen

Datum: 23.10.2019

Tijdstip: 13.00 – 16.00 uur

Aantal pagina's: 6 (inclusief voorblad)

Aantal opgaven: 6

Maximaal aantal te behalen punten: 90 punten (Cijfer: $1.0 + (\text{punten}/10)$)

Bij iedere vraag staat het bijbehorende aantal punten vermeld.

LEVER IEDERE OPGAVE IN OP EEN AFZONDERLIJK VEL PAPIER

VOORDAT U BEGINT

- Controleer of uw versie van het tentamen compleet is.
- Schrijf **uw naam en studentnummer** op **elk vel papier** dat u inlevert en **nummer de pagina's**.
- U dient uw **mobiele telefoon** uit te schakelen en te bewaren in uw jas of tas. Uw **jas en tas** moeten onder uw tafel liggen.
- U wordt verzocht **leesbaar** en overzichtelijk de vragen te beantwoorden.
- Uw antwoord wordt **volledig fout gerekend** indien dit antwoord zonder beredenering of expliciete uitwerking wordt gegeven.
- **Toegestane hulpmiddelen:** Rekenmachine, bijgevoegde formules, constanten en periodiek systeem.

HUISHOUDELIJKE MEDEDELINGEN

- De eerste 30 minuten en de laatste 15 minuten mag u de zaal niet verlaten, ook niet voor het bezoeken van het toilet.
- U moet zich kunnen legitimeren met een bewijs van inschrijving of een geldig legitimatiebewijs, leg deze op de hoek van uw tafel.
- Tijdens het tentamen is toiletbezoek niet toegestaan, tenzij de surveillant hier toestemming voor geeft.
- 15 minuten voor het eind wordt u gewaarschuwd dat het inlevertijdstip nadert.
- Via Email ontvangt u een digitale evaluatie van dit vak. Vul deze evaluatie a.u.b. in.

Succes!

Opgave 1

Fotonen en Atomen (20 punten)

In deze opgave kun je gebruik maken van de volgende informatie:

Grootheden en constanten

ν : frequentie van een electromagnetische (EM) golf

λ : golflengte van een EM golf

c : snelheid van een EM golf (lichtsnelheid)

$$c = 2.999 \times 10^8 \text{ m s}^{-1}$$

h : constante van Planck

$$h = 6.626 \times 10^{-34} \text{ J s}$$

m_e : massa van electron

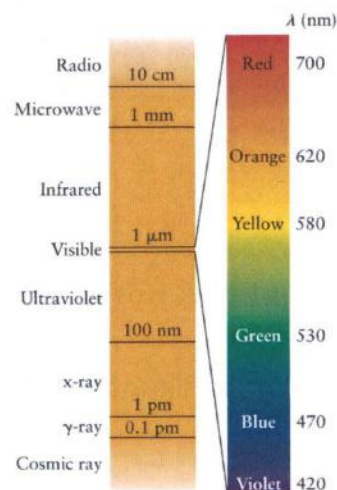
$$m_e = 9.10938 \times 10^{-31} \text{ kg}$$

Formules

Energie foton (Planck):

$$E = h\nu$$

Electromagnetische straling kan worden beschreven als een golf, met een golflengte λ , frequentie ν en snelheid c . De figuur laat een representatie zien van het spectrum.

a) (4p) Geef de relatie tussen de golflengte (λ), de frequentie (ν) en de snelheid (c).

Bepaal de frequentie van blauw en oranje licht.

Hebben blauwe fotonen een hogere of lagere energie dan oranje fotonen? Motiveer je antwoord.

We beschouwen nu een deeltje dat is opgesloten in een één-dimensionale doos met grootte L . Met behulp van de Schrödingervergelijking kan bepaald worden wat de energietoestanden E_n zijn:

$$E_n = \frac{h^2}{8mL^2} n^2 \quad (n = 1, 2, \dots)$$

We veronderstellen nu dat het deeltje in een doos van een hogere naar een lagere energietoestand kan overgaan via het uitzenden van een foton.

b) (4p) Bepaal de golflengte van een foton dat wordt uitgezonden als er een overgang van de toestand $n = 2$ naar toestand $n = 1$ plaatsvindt.

Gebruik hierbij dat de massa van het deeltje gelijk is aan die van een electron m_e , en dat de grootte van de doos gegeven wordt door $L = 1 \times 10^{-10} \text{ m}$.

c) (4p) Is de golflengte van een foton dat wordt uitgezonden bij een overgang van toestand $n = 3$ naar $n = 2$ groter of kleiner dan die van een foton dat wordt uitgezonden bij de overgang van toestand $n = 2$ naar $n = 1$.

We beschouwen nu het waterstofatoom. De elektronische toestanden van het waterstofatoom worden gekarakteriseerd door de quantumgetallen n , l , en m_l .

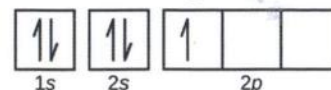
d) (4p) Geef aan met welke fysische grootheden deze quantumgetallen corresponderen.

Hoeveel en welke waarden van l zijn er mogelijk voor een electron in een toestand met $n = 4$?

Hoeveel en welke waarden van m_l zijn er mogelijk voor een electron in een toestand met $l = 2$?

De elektronische configuratie van een atoom met meerdere electronen kan worden bepaald met het opbouw-principe ("building-up principle").

De elektronische configuratie van het booratom is hiernaast gegeven.

e) (4p) Geef de elektronische configuratie van het koolstofatoom en stikstofatoom in een vergelijkbaar schema.

Motiveer je antwoord, waarbij je aangeeft welke regels je gebruikt.

Opgave 2

Fundamentals en hoofdgroep elementen (15 punten)

- a) (2p) Dubbele en drievoudige bindingen zie je veelvuldig bij periode 2 elementen, maar duidelijk minder bij periode 3 elementen. Geef een verklaring.
- b) (3p) NaCl, HCl en AlCl₃ zijn voorbeelden van periode 3 halides. Geef aan welk type binding deze halides vormen.
- c) (3p) Leg uit wat het begrip polariseerbaarheid inhoudt en geef aan hoe de polarisatie van de verbindingen NaH, AlH₃ en HCl eruit zal zien.

 	 	 	 	
--	--	--	---	--

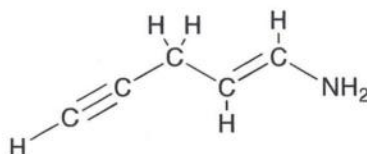
Atomic and ionic radii of period 3 elements (in Å).

Gegeven is de wet van Coulomb: $E_p = Q_1Q_2/4\pi\epsilon_0r$, waarbij ϵ_0 de elektrische veldconstante is in vacuüm: $8.85419 \times 10^{-12} \text{ J}^{-1} \cdot \text{C}^2 \cdot \text{m}^{-1}$.

- d) (3p) Bereken de hoeveelheid potentiële energie van het ionpaar Na⁺Cl⁻ die per mol aanwezig is.
- e) (4p) Geef de oxidatiegetallen van alle atomen in onderstaande verbindingen.
- i) NaBH₄   ii) H₂BO₃⁻   iii) BaO   iv) H₃PO₄

Opgave 3

Moleculen en structuur (15 punten)

- a) (3p) Geef van bovenstaand molecuul de hybridisatie weer van alle C en N-atomen.
- b) (2p) Laat in een duidelijke tekening met orbitalen zien hoe de drievoudige binding in bovenstaand molecuul eruit ziet.
- c) (6p) Teken de ruimtelijke VSEPR structuur van onderstaande moleculen en vermeld de naam van deze structuur:
- i) OF₂   ii) ClF₃   iii) BrF₅   iv) XeF₄   v) I₃⁻   vi) SO₂
- d) (4p) Geef het type hybridisatie weer van alle atomen in de verbindingen hieronder.
- i) HCN   ii) N₃⁻   iii) BH₃

Opgave 4

Gassen en Vaste Stoffen (15 punten)

In deze opgave maken we gebruik van de volgende informatie:

Grootheden en constanten

P	druk
V	volume
T	temperatuur
n	hoeveelheid in mol
N_A	getal van Avogadro $N_A = 6.022 \times 10^{23}$
R	gasconstante $R = 8.314 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$
Pa	Pascal $1 \text{ Pa} = 1 \text{ N m}^{-2}$

Formules

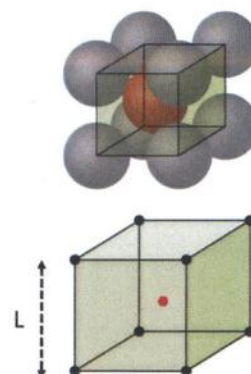
Ideale gaswet:
 $PV = nRT$

Gassen gedragen zich in goede benadering volgens de ideale gaswet (zie boven).

- a) (4p) Beschouw een vat met methaan met een volume van $V = 6$ liter en een temperatuur van $T = 400 \text{ K}$.
De temperatuur van het vat wordt bij constante druk verhoogd tot $T = 600 \text{ K}$. Wat is het volume na deze verandering?
- b) (4p) Beschouw nu hetzelfde vat methaan met een volume van $V = 6$ liter en een druk van $P = 200 \text{ kPa}$.
Bij constant volume en constante temperatuur verdubbelen we de hoeveelheid methaan in het vat. Wat is de druk na deze verandering?

Onder normale omstandigheden is koper een vaste stof. Een eenheidscel van koper is in de figuur hiernaast weergegeven. Het is een "body-centered-cubic" structuur.

- c) (3p) Hoeveel koperatomen zijn er in de eenheidscel?
- d) (4p) De massadichtheid van koper is 8.9 g cm^{-3} .
Bepaal de lengte L van de ribbe van de eenheidscel voor deze dichtheid.
Gebruik hierbij dat de atoommassa van koper 63.5 g mol^{-1} is.

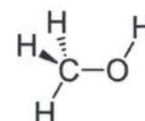
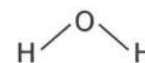

Opgave 5

Intermoleculaire Interacties (10 punten)

De totale intermoleculaire interactie is opgebouwd uit één of meerdere type interacties. Voorbeelden zijn ion-ion interacties en London dispersie interacties; er zijn ook andere vormen van interacties.

We beschouwen nu een water (H_2O) en methanol (CH_3OH) moleculen.

- a) (5p) Welke type interacties dragen bij aan de intermoleculaire interactie tussen:
- 1) twee water moleculen?
  - 2) en tussen twee methanol moleculen?
- Geef voor beide paren aan welk type interactie de grootste bijdrage geeft.
- b) (5p) Schets de structuur van de meest stabiele configuratie van twee methanol moleculen.
Let hierbij op de verhoudingen van de afstanden tussen de atomen binnen een molecule en tussen de twee moleculen.

Opgave 6**Lewis structuren en MO theorie (15 punten)**

a) (4p) Stikstofoxides zijn recent veel in het nieuws vanwege de 'stikstof crisis'. Teken de correcte Lewisstructuur van de vijf onderstaande stikstofoxide verbindingen en teken ook de mogelijke resonatiestructuren.

b) (2p) Geef de formele ladingen van alle atomen in bovenstaande verbindingen. Je mag ze weergeven bij de Lewis structuren van opgave a).

c) (2p) Leg beknopt uit wat het verschil is tussen de valentiebindingstheorie (valence bond theory) en de molecuulorbitaal theorie (molecular orbital theory).

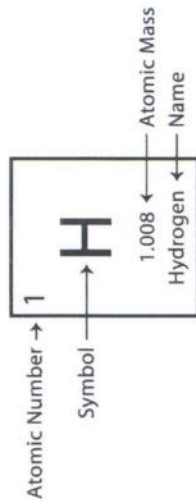
d) (4p) Teken de MO diagrammen van O_2 en CO .

e) (2p) Benoem twee belangrijke verschillen tussen de diagrammen die je bij b) hebt getekend en geef een verklaring waardoor dat komt.

f) (1p) Leg uit wat onder Bindingsorde (Bond order) wordt verstaan en geef de bond order van de verbindingen bij opgave d).

PERIODIC TABLE OF THE ELEMENTS

1 H 1.008 Hydrogen	2 He 4.002602 Helium	3 Li 6.94 Lithium	4 Be 9.0121831 Beryllium	5 B 10.81 Boron	6 C 12.011 Carbon	7 N 14.007 Nitrogen	8 O 15.999 Oxygen	9 F 18.998403163 Fluorine	10 Ne 20.1797 Neon	11 Na 22.98976928 Sodium	12 Mg 24.305 Magnesium	13 Al 26.9815385 Aluminum	14 Si 28.085 Silicon	15 P 30.973761998 Phosphorus	16 S 32.06 Sulfur	17 Cl 35.45 Chlorine	18 Ar 39.948 Argon	19 K 39.0983 Potassium	20 Ca 40.078 Calcium	21 Sc 44.955908 Scandium	22 Ti 47.867 Titanium	23 V 50.9415 Vanadium	24 Cr 51.9961 Chromium	25 Mn 54.938044 Manganese	26 Fe 55.845 Iron	27 Co 58.933194 Cobalt	28 Ni 58.6934 Nickel	29 Cu 63.546 Copper	30 Zn 65.38 Zinc	31 Ga 69.723 Gallium	32 Ge 72.630 Germanium	33 As 74.921595 Arsenic	34 Se 78.971 Selenium	35 Br 79.904 Bromine	36 Kr 83.798 Krypton	37 Rb 85.4678 Rubidium	38 Sr 87.62 Strontium	39 Y 88.90584 Yttrium	40 Zr 91.224 Zirconium	41 Nb 92.90637 Niobium	42 Mo 95.95 Molybdenum	43 Tc 98 Technetium	44 Ru 101.07 Ruthenium	45 Rh 102.90550 Rhodium	46 Pd 106.42 Palladium	47 Ag 107.8682 Silver	48 Cd 112.414 Cadmium	49 In 114.818 Indium	50 Sn 118.710 Tin	51 Sb 121.760 Antimony	52 Te 127.60 Tellurium	53 I 126.90447 Iodine	54 Xe 131.293 Xenon	55 Cs 132.90545196 Cesium	56 Ba 137.327 Barium	57 La 138.90547 Lanthanum	58 Ce 140.116 Cerium	59 Pr 140.90766 Praseodymium	60 Nd 144.242 Neodymium	61 Pm 145 Promethium	62 Sm 150.36 Samarium	63 Eu 151.964 Europium	64 Gd 157.25 Gadolinium	65 Tb 158.92535 Terbium	66 Dy 162.500 Dysprosium	67 Ho 164.93033 Holmium	68 Er 167.259 Erbium	69 Tm 168.93422 Thulium	70 Yb 173.054 Ytterbium	71 Lu 174.9668 Lutetium	72 Hf 178.49 Hafnium	73 Ta 180.94718 Tantalum	74 W 183.84 Tungsten	75 Re 186.207 Rhenium	76 Os 190.23 Osmium	77 Ir 192.222 Iridium	78 Pt 195.084 Platinum	79 Au 196.966569 Gold	80 Hg 200.592 Mercury	81 Tl 204.38 Thallium	82 Pb 207.2 Lead	83 Bi 208.98040 Bismuth	84 Po 209 Polonium	85 At 210 Astatine	86 Rn 222 Radon	87 Fr 223 Francium	88 Ra 226 Radium	89 Ac 227 Actinium	90 Th 232.0377 Thorium	91 Pa 231.03688 Protactinium	92 U 238.02891 Uranium	93 Np 237 Neptunium	94 Pu 244 Plutonium	95 Am 243 Americium	96 Cm 247 Curium	97 Bk 247 Berkelium	98 Cf 251 Californium	99 Es 252 Einsteinium	100 Fm 257 Fermium	101 Md 258 Mendelevium	102 No 259 Nobelium	103 Lr 266 Lawrencium	104 Rf 261 Rutherfordium	105 Db 268 Dubnium	106 Sg 269 Seaborgium	107 Bh 270 Bohrium	108 Hs 269 Hassium	109 Mt 278 Meitnerium	110 Ds 281 Darmstadtium	111 Rg 281 Roentgenium	112 Cn 285 Copernicium	113 Uut 286 Ununtrium	114 Fl 289 Flerovium	115 Uup 289 Ununpentium	116 Lv 293 Livermorium	117 Uus 294 Ununseptium	118 Uuo 294 Ununoctium
------------------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------	-----------------------------------	---	------------------------------------	--	--	---	--------------------------------------	--	-----------------------------------	--------------------------------------	------------------------------------	--	--------------------------------------	--	---------------------------------------	---------------------------------------	--	---	-----------------------------------	--	--------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------	--------------------------------------	--	---	---------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--	---------------------------------------	---------------------------------------	--	--	--	-------------------------------------	--	---	--	---------------------------------------	---------------------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	--	--	---------------------------------------	-------------------------------------	---	--------------------------------------	---	--------------------------------------	--	---	--------------------------------------	---------------------------------------	--	---	---	--	---	--------------------------------------	---	---	---	--------------------------------------	--	--------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------------	--	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	----------------------------------	---	------------------------------------	------------------------------------	---------------------------------	------------------------------------	----------------------------------	------------------------------------	--	--	--	-------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	--	-------------------------------------	---------------------------------------	--	------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------	---------------------------------------	---	--	--	---------------------------------------	--------------------------------------	---	--	---	--

57 La Lanthanide Series	58 Ce	59 Pr	60 Nd	61 Pm	62 Sm	63 Eu	64 Gd	65 Tb	66 Dy	67 Ho	68 Er	69 Tm	70 Yb	71 Lu
89 Ac Actinide Series	90 Th	91 Pa	92 U	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr